

Tilburg University

Verzamelbesluit lijfrente

van Bijnen, H.P.M.

Published in:

PM: Pensioen magazine

Publication date:

2012

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

van Bijnen, H. P. M. (2012). Verzamelbesluit lijfrente: is het glas half vol of half leeg? (2). *PM: Pensioen magazine*, 17(11), 24-26.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Verzamelbesluit lijfrente: is het glas half vol of half leeg? (2)

Op 13 juni 2012 verscheen de nieuwste versie van het verzamelbesluit lijfrente. Diverse onderdelen uit dat besluit kwamen in het vorige nummer al aan bod. Dat betrof onder andere de nieuwe onderdelen en goedkeuringen die betrekking hebben op de bancaire lijfrentevariant. In deze tweede aflevering aandacht voor enkele losse eindjes, die niettemin het bespreken waard zijn.

■ AFKOOP ALIMENTATIE DOOR LIJFRENTTE

Verrassend nieuw is het onderdeel dat ziet op een voortijdige premiebetaling bij afkoop van de alimentatieverplichting. Bij een echtscheiding is het mogelijk om de opgelegde of afgesproken alimentatieverplichting af te kopen. Dit kan door een bedrag ineens over te maken aan de gerechtigde of door het aankopen van een zogenoemde alimentatielijfrente. Bij een verzekeringsmaatschappij kan hiertoe een lijfrenteaanspraak worden aangekocht die de alimentatietermijnen vervangt. Om hiervoor verschuldigde premie te kunnen aftrekken, moeten deze lijfrentetermijnen:¹

1. toekomen aan de gewezen echtgenoot;
2. onmiddellijk na het betalen van de premie ingaan;
3. uiterlijk bij het overlijden van de gewezen echtgenoot eindigen.

Helga van Bijnen
Mr. H.P.M. van Bijnen is werkzaam bij Fiscaal Juridische Zaken van Interpolis en is tevens verbonden aan het Fiscaal Instituut en aan het CompetenceCenter for Pension Research, beide van de Universiteit van Tilburg

In het besluit wordt benadrukt dat deze lijfrentevariant niet bij een bancaire instelling kan worden afgesloten. Dit is op zich logisch, omdat een van de voorwaarden is dat de uitbetaling van de termijnen moet stoppen bij het overlijden van de gerechtigde. Bij een bancaire product is dat niet het geval; het op een lijfrentespaarrekening gestalde kapitaal vervalt bij overlijden immers niet aan de bancaire instelling.

Het besluit gaat zoals gezegd in op de situatie van voortijdige premiebetaling. Hiervan is sprake als de premie wordt betaald voordat de echtscheiding is uitgesproken. Als dat het geval is, is de premie in beginsel niet aftrekbaar. Het besluit omvat een goedkeuring dat de aftrek dan toch wordt toegestaan, mits:

- de termijnen toekomen aan de gewezen echtgenoot (maar dat moesten ze al);
- de lijfrenteovereenkomst op het tijdstip van indienen van de aangifte van de echtscheiding daadwerkelijk tot stand is gekomen.

Onder voorwaarden is de premie voor een alimentatielijfrente ook bij voortijdige betaling aftrekbaar

Een prettige, praktische goedkeuring. Mijn vraag is nog wel hoe de inspecteur dit gaat controleren. Het is namelijk niet meer toegestaan om documenten met de aangifte te versturen.

■ PRE-BREDEHERWAARDERINGSLIJFRENTTE EN VERVREEMDING AAN NIET-INWONER

Vervreemding 'om niet' (schenking) aan een in het buitenland woonachtig persoon heeft met ingang van 21 januari 2011 weer fiscale gevolgen. Op deze dag wees de Hoge Raad een arrest met als standpunt dat een uitkering uit een pre-Bredeherwaarderingslijfrente – ook wel een artikel 75 lijfrente genoemd – aan een in het buitenland woonachtige genietster niet in de Nederlandse heffing van inkomstenbelasting kan worden betrokken.

Met de invoering van de Wet IB 2001 werd het overgangsrecht voor een pre-Bredeherwaarderingslijfrente ingeperkt. Aftrek van de premie werd niet meer toegestaan en de heffing over de door in het buitenland woonachtige belastingplichtigen genoten inkomsten werd op grond van dit overgangsrecht ook naar Nederland getrokken.² Voor 2001 kon Nederland namelijk niet heffen over de uitkeringen en afkoopsommen, ongeacht wat er in het desbetreffende belastingverdrag was opgenomen. Nederland kende namelijk geen heffingsgrondslag.³ De Hoge Raad heeft vorig jaar in een

arrest geoordeeld dat op grond van het overgangsrecht de oude regelgeving – dus van voor 1992 – van toepassing blijft, waardoor Nederland niet kan heffen.⁴ De Hoge Raad stelde in de eerste plaats dat in de parlementaire geschiedenis juist werd opgemerkt dat een afwijkende heffing *niet* werd beoogd. Daarnaast kon er onvoldoende gewicht worden toegekend aan de – niet toegelichte – opmerking in de parlementaire geschiedenis dat zou zijn voorzien in een buitenlandse belastingplicht voor contracten die onder de eerbiedigende werking van art. 75 Wet IB 1964 vallen.

Een mooie uitspraak voor verzekeringnemers en begunstigden die beiden in het buitenland woonachtig zijn, c.q. in één persoon verenigd zijn en in het buitenland wonen. Anders wordt het als de begunstigde in het buitenland woont en de verzekeringnemer in Nederland. Het herleven van de oude wetgeving heeft dan namelijk tot gevolg dat de heffing plaatsvindt bij de in het binnenland woonachtige schenker.

In het oude art. 25, lid 10 Wet IB 1964 zoals dat luidde op 31 december 2000, was opgenomen dat, wanneer de begunstiging onherroepelijk werd (gewijzigd) of het recht werd vervreemd, als genoten bedrag de waarde in het economische verkeer in aanmerking moest worden genomen. Dit tenzij de inkomsten tot het binnenlandse vermogen konden worden gerekend. Daar was bij inkomsten uit een pre-Bredeherwaardingslijfrente geen sprake van: niet bij periodieke uitkeringen en niet bij afkoop. Op grond van eerdergenoemd art. 25 werd de waarde in het economische verkeer bij de in het binnenland woonachtige verzekeringnemer in aanmerking genomen. Schenking van de verzekering (vervreemding) of het laten toekomen van de termijnen aan een in het buitenland woonachtige genietter heeft tot gevolg dat niet de genietter, maar de schenker in Nederland over deze inkomsten belasting moet betalen.

Het arrest van de Hoge Raad, zo is in het besluit opgenomen, heeft ook gevolgen voor vervreemdingen om niet aan een niet-inwoner die na 21 januari 2011 hebben plaatsgevonden en waarin nog geen onherroepelijk vaststaande aanslag is opgelegd.

De uitkeringen uit een lijfrentespaarrekening mogen eindigen uiterlijk op het tijdstip waarop het kind de 30-jarige leeftijd bereikt

■ NABESTAANDENLIJFRENTEN EN KINDEREN JONGER DAN 30 JAAR

Blijkbaar was er onduidelijkheid rond het begrip 'jaren' bij de lijfrentespaarrekening na een overlijden. In art. 3.126a Wet IB 2001 wordt namelijk het begrip jaren gebruikt bij de speciale kring van gerechtigden onder de 30 jaar. In het besluit is een verduidelijking opgenomen: het begrip jaren hoeft hier niet te worden gelezen als hele jaren. De uitkeringen uit een lijfrentespaarrekening

mogen eindigen uiterlijk op het tijdstip waarop het kind de 30-jarige leeftijd bereikt. Deze mogelijkheid geldt al sinds jaar en dag voor de lijfrenteverzekeringsvariant.

■ TOEDELING BLOOT EIGENDOM AAN VRUCHTGEBRUIKER

Bij een vruchtgebruikconstructie komt na het overlijden van een rekeninghouder het vruchtgebruik van een lijfrentespaarrekening toe aan een bepaald persoon (bijvoorbeeld de overblijvende partner), en ligt het bloot eigendom bij een of meer andere personen (bijvoorbeeld de erfgenamen). De vruchtgebruiker mag de vruchten nuttigen (de rentetermijnen) en de bloot eigenaren zien hun vermogen slinken en genieten niets.

Bloot eigenaren kunnen voor de inkomstenbelasting het bloot eigendom fiscaal geruisloos overdragen aan de vruchtgebruiker

In de praktijk bestond er behoefte om na het overlijden het tegoed op de lijfrentespaarrekening volledig te kunnen toerekenen aan de overblijvende partner. Daarom is in het besluit de goedkeuring opgenomen dat de bloot eigenaren voor de inkomstenbelasting het bloot eigendom fiscaal geruisloos kunnen overdragen aan de vruchtgebruiker. In het besluit wordt helaas niet aangegeven wat de gevolgen van deze overdracht voor de schenkbelasting zijn.

■ STROOMLIJNING VOORWAARDEN VOOR LIJFRENTENBELEGGINGSRECHTEN

Naast de lijfrentespaarrekening is in 2008 ook het lijfrentebeleggingsrecht geïntroduceerd.⁵ In de praktijk was er onduidelijkheid over de vraag wat onder beheer van een beleggingsinstelling moest worden verstaan. In het besluit is opgenomen dat het iedere rechtspersoon betreft die ingevolge de Wet financieel toezicht bevoegd is rechten van deelneming als lijfrentebeleggingsrechten aan te bieden in een door hem beheerde beleggingsinstelling in Nederland. Daarnaast wordt vermeld dat de geblokkeerde rechten in de deelneming die de belastingplichtige verkrijgt, rechten moeten betreffen van deelneming in de beleggingsinstelling die door de beheerder *zelf* wordt beheerd. De deelnemingsrechten kunnen derhalve geen betrekking hebben op beleggingsinstellingen die door een andere instelling worden beheerd.

1 Art. 6.5 Wet IB 2001.

2 Art. I, onderdeel O, Invoeringswet Wet IB 2001.

3 Inkomsten uit een pre-Bredeherwaardingslijfrente werden niet tot de belastinggrondslag van een buitenlands belastingplichtige gerekend. De inkomsten waren niet opgenomen in art. 48 en 49 Wet IB 1964 zoals deze luiden op 31 december 1992.

4 Hoge Raad 21 januari 2011, nr.09/03783.

5 Art. 1.7, eerste lid, onderdeel b, Wet IB 2001.

■ AANSPRAKEN BIJ ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Het onderdeel in het besluit dat ziet op periodieke uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid, is hier en daar gewijzigd. Benadrukt wordt dat de arbeidsongeschiktheidslijfrente slechts mogelijk is in een verzekeringsvariant en niet bij de bank. Ook hier weer de opmerking dat dit logisch is, aangezien ook de uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid moeten stoppen bij het overlijden van de gerechtigde.

Tevens wordt in het besluit aangegeven dat een arbeidsongeschiktheidslijfrente altijd betrekking heeft op een persoon in privé. Een ondernemer kan de door hem betaalde premies dus niet ten laste van de winst brengen. Net als ieder ander kan ook hij deze premies slechts in mindering brengen als een uitgave voor inkomensvoorziening.

Het is mogelijk dat in maatschapsverband een verzekering wordt gesloten. In dat geval moeten voor de lijfrentepremieaftrek de premies worden toegerekend aan de maten naar gelang het bedrag dat door de verzekeraar is berekend voor ieder van hen. Ook als de uitkering aan de maatschap toekomt, wordt de uitkering fiscaal geacht te zijn genoten door de desbetreffende arbeidsongeschikte maat.

Werking saldomethode

Met het oog op de problematiek van de boxesplitsing bij lijfrenteanspraken is in 2009 ingevoerd dat lijfrenteanspraken volledig tot box 1 behoren, ongeacht de vraag of de belastingplichtige de premie op zijn belastbare inkomen in mindering heeft gebracht. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor belastingplichtigen die in het verleden nimmer de premie in mindering hebben gebracht.

Een arbeidsongeschiktheidslijfrente heeft altijd betrekking op een persoon in privé

Ook bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen kan zich deze problematiek voordoen. Belastingplichtigen die voor 2009 niet arbeidsongeschikt zijn geworden, hebben de mogelijkheid hun arbeidsongeschiktheidsverzekering alsnog in box 3 te plaatsen. Door de verzekering zodanig aan te passen dat deze niet meer voor premieaftrek in aanmerking komt, gaat deze over naar box 3. Een afrekenmoment wordt voorkomen doordat er geen sprake is van een uitkering van de verzekeraar. Belastingplichtigen die voor 2009 wel arbeidsongeschikt zijn geworden, hebben deze mogelijkheid niet. De termijnen worden in beginsel integraal in de heffing van box 1 betrokken. Wel kan de saldomethode worden toegepast. Dat betekent dat een bedrag ter grootte van de niet in mindering gebrachte premies onbelast kan worden genoten, waarna het restant wordt belast. Best zuur, omdat de in het verleden betaalde premies, die juist omdat het een risicoverzekering betreft niet in mindering zijn gebracht, in ver-

houding veel lager zijn dan de uitkeringen.

Hierop is de staatssecretaris met een goedkeuring gekomen. Het bedrag dat voor de saldomethode kan worden gebruikt, is niet het bedrag van de niet in mindering gebrachte premies, maar de box 3-waarde op 31 december 2008 van de aanspraak. Hieraan zijn wel de volgende, cumulatieve voorwaarden verbonden:

- er is sprake van een aanspraak in de zin van art. 3.124, eerste lid, onderdeel c Wet IB 2001. Dit betreft aanspraken op periodieke uitkeringen en verstrekkingen ter zake van invaliditeit, ziekte of ongeval. De uitkeringen mogen slechts toekomen aan de persoon die de premies in mindering heeft gebracht;
- vóór 1 januari 2009 is de gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid ingetreden;
- aannemelijk moet worden gemaakt dat er in het geheel geen premieaftrek voor deze aanspraak heeft plaatsgevonden;
- de waarde van de aanspraak moet sinds de arbeidsongeschiktheid van de belastingplichtige zijn aangegeven in de jaarlijkse aangifte als onderdeel van de grondslag van box 3.
Als dit laatste niet het geval is, is er nog één uitweg en dat is dat de belastingplichtige voor alle ontbrekende jaren instemt met een navorderingsaanslag.

Betreurenswaardig is wel dat deze goedkeuring nu pas is afgegeven. In het vervangen besluit van 2010 waren destijds ook al onderdelen opgenomen die zagen op het nieuw ingevoerde beleid met betrekking tot de boxesplitsingsproblematiek. Nu wordt het een administratieve rompslomp om de aangiftes uit het verleden weer aan te passen.

Mede gelet op de wijziging per 2009 is in het onderdeel bij arbeidsongeschiktheid dat ziet op declusulering een aanpassing opgenomen. Voorheen stond er dat bij declusulering bij de berekening van de negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen moest worden uitgegaan van ten minste het bedrag van de totaal *afgetrokken* premies. In het huidige besluit staat dat het om het totale bedrag van de *betaalde* premies gaat.

■ AAN ALLES KOMT EEN EIND

De losse eindjes die in dit tweede deel aan de orde zijn gekomen, zijn naar mijn mening toch waardevolle onderdelen van het besluit. Hier en daar had iets nader kunnen worden ingegaan op details, zoals het schenkingsaspect bij het onderdeel overdracht bloot eigendom. Het besluit is echter geen naslagwerk. Besluiten zijn geen wetgeving, het zijn 'slechts' verduidelijkingen van niet altijd even duidelijke wetgeving. We willen alleen wel eens vergeten dat het daarbij gaat om de interpretatie van de staatssecretaris. Zolang die in het voordeel van de belastingplichtige is, hoor je niemand klagen. Alles in ogenschouw nemend – zie ook deel 1 – kan worden gesteld dat het glas toch echt wel half vol is. Maar we moeten nu ook weer niet gaan denken dat dit de laatste update van het lijfrenteverzamelbesluit is. ●